

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniški ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani, 20. maja.

Večkrat smo že na tem mestu omenjali nevarnosti, ki žuga od strani germanizatorskih vladnih organov našim srednjim šolam. Zopet je čas, da Slovenstvo na ta predmet opozorimo. V Ljubljani se mudi že nekaj dni znani renegat, inšpektor Wretschko, in predvčeršnjem je prišel še sekojski šef Fiedler sem. Iz Gorice se nam je baš pretečene dni pisalo, da je bil Fiedler tudi v Gorici. V vladnih organih smo brali o tem, kako skrbi vlada za nemški jezik na gorških, tržaških šolah itd.

Fiedler, načelnik v uradu naučnega ministerstva, fac-totum vsacega zadnjih ministerstev, a poleg tega zviti pa fanatičen sovražnik slovanščine — ne potuje zastoj na vizitacijah po naših srednjih šolah. Tudi ne hodi zavoljo kake male stvarce, ker mu niti treba niti poklica niti. In da se Wretschko s posebno marljivostjo klati po primorskih in kranjskih gimnazijah, kjer ima slovenski jezik že nekaj mačesjega prava do bornega životarenja, to vse nam vzbuja sum, da ti visoki gospodje hodijo okolo nas, z namenom naši narodnosti neprijaznim.

Videti je, da jih peko naše slovenske paralelke. V Ljubljani, Novem mestu, Kranji bi radi odpravili slovenski učni jezik, kolikor je uvedenega in zopet nemščino kot edini učni jezik na prestolj. To smo brali že ondan v „D. Ztg.“ naznanjeno. — V Gorici in v Primorji sploh pa hočejo slovenščino in italijanščino na korist prusčine izpodriniti. Tako zidajo zopet nemški most do Adrije. Tako ministri in sluge ministrovi kažejo, da jim je mar za „travailer pour le roi de Prusse“ (za pruskega kralja delati) — hoteči ali nehoči.

Kadar proti nam Slovencem tako postopajo, znano je, da imajo za izgovor višjo kulturo nemškega jezika in premalo razvitost slovenščine. Zato naš jezik iz srednjih šol izrivajo. Da je to gola nemška hinavščina, pod katero se skriva nemška požrešnost dežel in jezikov, nemška osvojevalnost in želja po raztežnosti svojega nemškega bitja, to smo zmirom trdili. Dokaz, da se nismo motili, je vladno prizadevanje, s slovenščino tudi italijanščino na pr. v Gorici v učiteljskem izobraževališči, izriniti. Italijanskemu jeziku vendar Germani ne morejo očitati, da je menj „kulturn“ nego nemški, ker vedo, da je italijanska kultura in literatura starša od nemške. Bodo tedaj enkrat Nemci s svojo „kulturno“ hinavščino tiho!

Italijanski listi, kakor „Progresso“, „Isonzo“ itd., so nevarnost, katera tudi njihovi šolam od strani vedno ošabnejega avstrijskega nemštva žuga, že zapazili in jo kažejo svojim bralcem s svarilom, naj čuvajo svoj najdražji zaklad narodnost, kjer in kakor morejo. Enako Slovence opominjati, je tudi naša dolžnost.

Reš je, da ne moremo ničesa zdatnega precej storiti, ako vlada s silo še to narodnega jezika, kar je njena prednica dala, vzame. Sila je sila. A ljubezni do narodovega jezika nam ne mora nobena vlada vzeti. Ako ga izrine iz šole, skušajmo mu drugod povsod, kjer nam mogoče, tla ohraniti in pridobivati.

Prihodnje volitve pa naj bodo tudi protest proti vsem nakanam, katere zdaj ministerski sluge proti naši narodnosti in za naše germaniziranje kujejo. — In ako vsi skupaj odločno bijemo boj proti germanizaciji, prišel bode čas, ko se ne bode smelo v Av-

striji govoriti in pisati, kar je one dni pisati se predrznil Fiedlerjev kolega, ali podložni uradnik baron Dumreicher, namreč veleidajo: „Oesterreich ist eine deutsche Kolonie.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. maja.

Praga vendar enkrat ima svojega župana. Josip Huleš, kateri je bil od mestnega zastopa za župana izvoljen, dobil je cesarsko potrjenje. Huleš spada k mladočeški stranki. Ker je tudi on deklarant in si je vlada za svoje načelo postavila, da nobenega deklaranta ne bode dala potrditi kot načelnika bodi si mestnega bodi si okrajnega zastopa, moramo si misliti, da ministerstvo v tem trenotku si ne upa že prenapetih strun na Češkem še bolj napeti.

Mladi in stari Nemci so vsled zbora v Toplicah v vedno hujšem razporu. „D. Z.“ dokazuje nepoštenost starih in kliče po novih močeh, kateri niso tako omadeževani po dunajskem borznom „Schwindel-u“, kakor sedanji nemški voditelji. Stari pa se imajo za nezmotljive in niso volje, še tako skrbjati svoje sedeže opustiti. Očitajo mladim, da motijo edinost med Nemci in „N. Fr. P.“ svoj žolč razlija nad Pikert-om in Knoll-om. Sicer pa škiljo mladi in stari čez mejo, samo da mladi to javno izrekajo, stari si pa tega samo na tihem želijo.

„Srbski Narod“ poroča, da je ministerski predsednik Szlavy, ko je bil nedavno na Dunaji, bil tudi od cesarja v avdijenci sprejet. O tej priložnosti je cesar povprašal o stanju srbskih cerkvenih in šolskih zadev. Vsled te avdijencije bode v malo dneh sklican ministerski svet in kmalu potem se bode novi srbski metropolit imenoval. — Dalje piše „Narod“, da je baron Majthenyi samo zaradi svojega slabega zdravja odstopil, da pa ostane kraljevi komisar v Novem Sadu.

Listek.

Tako je v vojski.

(Povest.)

Dve lepi sestri ste bili, ki ste srečno živeli na najetem posestvu svojega očeta, starega Leblanca v Mulinu pri Gravelotte na francoski zemlji. Marija, starejša, vzela je za moža izsluženega korporala, dobro dušo, po imenu François. Roza je še čakala; bila je še le šestnajst let stara.

Od one strani reke Zare je prišlo dosta nemških Majerjev semkaj — Majerji iz Bavarskega in Majerji iz Pruskega. V mulinski fari so bili trije: Frije, Viljem in Janez, sami lepo izraženi, marljivo delajoči in svoje žene osrečujoči Majerji. Ljubili so Francosko, ti ljudje, in dali so se kot Francozi naturalizovati, kolikor se je hotelo. Vse jim je jako dopadalo in navadili so se v svoji posinoveljeni domovini kmalu tako na tanko, da jim

noben rojen Lorênee v tem nij bil enak, in da so ljudje tiste, ki pöta niso znali, zavračati z besedami: „Vprašajte Majerja za pot!“

Ali najlepši vseh Majerjev je bil oni, ki je bil spomladi leta 1868 iz pruske renške provincije sem prišel. Bil je mlad in čvetoč; njegove roke solnce nij orujavilo in njegova rast je presegala vse polkovske tamborje. Drugi Majerji bi se bili lahko vsi skrili pred njim. In poleg tega je bil učenjak. Govoril je v latinskih verzih z župnikom in izdal je celo knjižico polno pobožne učenosti, da bi „življenje Jezusovo“ od Rénana ovrigel. Z Rozo se je zabaval samo v francoskem jeziku; pa bilo je le iz francoskega prestavljeno. Poezija pri luninem svitu služila mu je v to, poklanjati jej svojo udanost. S tem se morejo živci vsake ženske vzburi: noč, mesečni svit, pokopališče, duhovi, ljubezen... In vendar žró toliko govedine s toliko krompirjem in zeljem, ti duhovi iz Germanije!

Kralj vseh Majerjev, z imenom Franc,

je na onem vseučilišči ravno študiral, na katerem se mlada Nemčija pred gospodom Bismarkom s klicem: „Živela svoboda!“ na trehuh polaga. Zakaj je bil v Mulinu? Da se zabava; prijetno se mu je zdelo, fortifikacije risati in trdnjave Mee mu je bila celo blizu. Njegovi načrti so potovali v Berlin, kjer je gospod Moltke jako rad sliko deviške trdnjave petstokrat sprejel. On je velikansk nabiralec!

Roza in Franc sta se ljubila, in še najnežnejše. Občutljiva sta kakor struna, ta dva junaka, kakoršne nemška uljudnost „tajne ogleduhe“ imenuje. Kmalu je bilo ženitovanje. Vsi ljudje so govorili, da je Roza veliko srečko zadela. Na županiji je lahko vsak videl, da Rozini Majer nij bil navaden Majer, nego plemeniti „von“ Majer. Da, da, žlahtnik je bil! — In spomladi 1869 prišla je ljubeznjiva belolasa glavica na svet. Nikoli še nij bilo sladkejšega mladega zakona. Nobeden izmed njiju nij mogel brez drugega živeti in

in da je za to mesto ministerijalni svetovalec Jekelfalussi imenovan. Ta mož bode pri Srbih ravno toliko opravil, kakor Majthenyi.

Ogerski državni zbor je svojo prvo sesijo sklenil 16. maja in k drugi sesiji sklican na 19. maja. Prva sesija je trajala od 4. septembra 1872 do 16. maja, tedaj osem in pol mesecev. In v vsem tem dolgem zasidnanji, kaj je imenitnega učinil državni zbor? „Pester Lloyd“ razmatra to vprašanje in odgovarja, da državni zbor skoraj nij družega storil, nego državni proračun za l. 1873 pretresoval. „P. L.“ svetuje poslancem, da bi manje govorili in več delali. Najvažnejše in najpotrebnejše reforme so ostale nerešene, ker so poslanci čas tratili z neskončnimi govori o malenkostnih predmetih. Ljudstvo je po pravici nejevoljno na svoje zastopnike, kateri nijso niti reformo parlamenta, niti davkino reformo, niti bankino, niti cerkveno vprašanje v pretres vzeli.

Vnanje države.

Na **Francoskem** so se začele stvari razvijati, katere kažejo na to, da se kljubu divjemu nasrtanju monarhistov vendar dokončno utemelji republika. Thiers je odpustil ministra notranjih zadev Goularda, kateri je zastopal v kabinetu skrajno reakcijo, ter je poklical na njegovo mesto Periera, kateri je že po smrti Lambrechta leta 1871 nekaj časa minister bil. Perier se je še poslednji čas večkrat izrekel za dokončno proglašenje republike — opomnimo tu le na odprto pismo, katerega je pisal 5. t. m. uredniku lista „Journal des Debats“ in v svojem govoru v Bar sur Aube — zato je imenovanje njegovo popolen in jasen program, znamenje, da se je Thiers povrnil k svojemu poročilu od 13. novembra lanskega leta.

Na **Španjskem** sedaj vse pozorno gleda nasproti odporu ustavodajnih kortesov kateri se snidejo 1. junija. Zbor ta bo še le dal deželi dokončno upravo. Inozemske monarhične vlade izgube potem pretvezo zankati španjsko republiko.

Kar so pisali ultramontanski listi o „sijajni“ zmagi Karlista Dorregaraya pri Estelli se reducira na to, da je Dorregaray četo republikanskega polkovnika Navure, kateri ga je že štiri dni zasledoval, in se pri tem preveč oddaljil od drugih republikanskih čet, zavrnil. Kakošna pa je njegova „zmaga“? bila se vidi najboljše iz tega, da je moral takoj zopet bežati dalje. Tako popisuje boj dopisnik angleškega lista „Times“, kateremu moramo verjeti, ker je znano da Angleži nijso prijatelji španjske republike.

Italijanska zbornica poslancev je v seji 17. t. m. sprejela I. in II. odstavek postavbe o odpravi samostanov. Ministerstva predsednik Lanza je bil poprej v imenu vlade izrekel, ka je pripravljen, sprejeti popravek

vladnemu predlogu. Po tej ministerijalni izjavi je bil sprejet prvi del I. odstavka, ki dopušča nekatere izjeme. Drugi del tega odstavka pa se je spremenil tako, da bode ta postava veljavna tudi za Rimsko. Pri II. odstavku je nasvetoval Ricasoli, ka naj vlada vsako leto plačuje rimskemu stolu 400.000 frankov za vzdrževanje redovnih generalatov in dokler ta v tem ne odloči, naj se izroči oskrbovanje redovnim generalom, katerim naj vlada tudi primerna stanovanja preskrbi. Nasvet ta je bil z 200 glasovi proti 193 protivnim sprejet. V seji je bilo navzočnih 420 poslancev. Kakor se kaže, se bode vendar to za Italijo toliko važno vprašanje kmalu rešilo.

Dopisi.

Iz Trsta, 18. maja. [Izv. dop.] Duhovništvo lavantinske vladikovine moralo je popolnem izgubiti svoj kredit, ker se nij dobilo boljšega moža za opata v Celje, nego je bivši vojaški kaplan v Gradci g. Wretschko. Ta duhovnik vendar nema nobenih zaslug, ni v svojem poklici, ni zvanaj njega, ki bi ga za tako častno mesto priporočevale; naj brže se mu štelo je to za zasluge in priporočbo, da je součenec ministra uka in bogačastja, da ima za sorodnika znanega ali bolje glasovitega germanizatorja slovenskih srednjih šol, inšpektorja W., in da je, kakor tudi ponemčeno ime priča, sam nemškutar, torej ustavak. Njegove konduite vsaj nijso dale povod za novo imenovanje! Ako bi se bilo v tisk pogledalo, razvidno bi bilo, da je luč njegovega karakterja in delovanja jako temna. Prezreti bi se ne bilo moglo v merodajnih krogih, da je bil gosp. Wretschko pred par leti zavoljo marsikaterih službenih in neslužbenih nedoslednostij od samostojnega vojaškega kuratstva v Trstu za navadnega vojaškega kaplana degradiran in v Gradec za kaznen prestavljen, od koder je sedaj za opata v slovenskem Celji počasten.

Pa kaj briga to sedanje liberalno (?) ero? G. Wretschko je njene gore list. Pravica in resnica terjati, da smo to objavili, se bo na to kaj ozir jemalo?!

Iz Ptujске okolice, 17. maja. [Izv. dop.] Volitve v okrajni zastop — so končane. Nijso ravno tako izpale, kakor bi bili slobodno pričakovali, moramo se vendar s tem tolažiti, da nijso slabše, kakor so predzadnje bile. Izvoljeni so sledeči: iz

skupine velikega posestva: Grof Wurmbrand, Gundaker, Šabeder Ivan, Družević Ig., Pihlar Jož., Meško Jakob, Kaiser Martin, Rajšp Ferdo, Jurca Andreš, dr. J. Ploj. (Razen prvega sami narodnjaki). Za trgovino in obrtnijo: Selinschegg Vido, Reiter, Bratanitsch, Bratschko, Ekl, Fürst, Kofler Adolf, Pisk, Sima, Zistler, (ustavoverci). Za mesta in trge: Markel, dr. Strafella, Fichna, Pascotini, Goriupp, Strohmaier, Wibmer, dr. Michelitsch, (ustavoverci). Za deželo: Drevenschegg, Marinitsch, Pesel, Druzovič Johann, Damian, Sel, Hrga, Sohler, Leskoschegg, Senekovič, (večji del privrženci ustavoverske stranke). Za Črno goro še se imata dva zastopnika voliti, katera bota skoro gotovo narodna. Po takem je 12 zastopnikov odločno narodnih, in tudi iz skupine za deželo bodo nekateri bolje z narodno stranko vlekli, kakor s protinarodno, ravno tako pa bodo nekateri polovičnjaki vsikdar na protinarodni strani stali.

Da smo v skupini za deželo propali, je kriva brezobzirnost v agitaciji od protinarodne stranke pod vodstvom g. dr. Strafella in njegovih privržencev, s katero soliden značaj Slovincem konkurirati ne more in neče (!), dalje je kriva na tem korupcija ali popačenost ljudstva na pravem bregu Drave, t. j. Haložanov in dravskih poljancev. Kakor je pri volitvah navadno, je narodna in protinarodna stranka volilne liste med volilce razdelila. Ko so vendar volilci na volišči zbrani bili, pride mestni župan g. dr. Strafella z mestjanom Pogatschniggom (par nobile fratrum) in drugi privrženci te vrste. Ti so neki čas volilce nagovarjali, naj volijo tiste, kateri bodo od njih nasvetovani, narodne kandidate oziroma njih voditelje pa grdo zasramovali, in na vsak način črnili. Potem so jim piva kupili, kolikor jim je volja bila piti. Ko so tako pripravljani bili, so jim od narodne stranke izročene volilne liste iz rok po sili vzeli, raztrgali, in svoje listke vrinili. Kmetje so morali tedaj, ker prejšnjih kandidatov iz glave nijso znali, tiste voliti, katere so na listu imeli. Pri Haložanih in poljancih pa je pivo žalibog naj bolj koristilo. Največ pa se je zoper duhovnike vspehoma agitiralo. Dr. St. je nekega duhovnika skoro v zapor hotel djati, ker je agitiral. Da to potem nij prosto biranje, bode mi vsaki potrdil. G. dr. Strafella je svoj namen dosegel, da

belolasec je plaval v samem ljubkanji. Stari Leblanc je bil najrečnejši oče; ako je rekel: „moj zet“ širila so se mu prsa.

Nekega dne je bil v Mulinu velik smeh. Pariški listi so pisali o bližajoči se vojski med Francosko in Nemčijo. Te novine! Vojska z Nemci? Tako vrli zeti in tako v deželi zvedeni farani! Neumnost!

„Bi se Ti proti nam bojeval, ljubljani Franc?“ vprašala je Roza vendar-le. Oče Leblanc jo okrega. Kaj tacega se ne sme vprašati!

Ali nekega lepega jutra pride en francoski polk skoz Mulin. Vojska je napovedana. Zvečer prideta dva polka, potem deset, naposled petdeset. In tako ponosno konjištvo! in tako lepi kanoni, pri kojih se komu srce ponosa smeji!

„Vi tukaj,“ vprašali so Majerje, „ali se ne boste dali med vojake zapisati?“ „O pač!“ odgovoré enoglasno nemški Majerji, in vsak izmed njih poveže si culico. Franc najnazad-

nje, in kako sta se oženjena jokala, on sam in pa njegova Roza!

„Moj ljubček, ali mi zopet prideš?“ — „Jaz pridem zopet!“ Oče Leblanc pristavi: „Saj trpi le tako dolgo, da naši v naglem diru v Berlin in zopet nazaj pridejo!“

Neizrekljiva je žalost, ležeča v tem, ako prvi kanon počí in tihe planjave prodere. Že so bili Nemci premagani, vendar vojna še nij prestopila meje spodnjerenskega departementa. Posebno okolice pri Meci je junški polk strahu varoval. „Kanoni!“ pravi oče Leblanc. Daleč, daleč donel je grom, ali oče Leblanc ga je poznal od leta 1815, ko je bil šest let star.

„Kanoni!“ kriči François, ki se je kot „franc-tireur“ ali prostovoljec uniformiran pred Mec vrnil.

In kmalu je donelo glasneje in bližje in večkrat. Potem so pokale puške — vasi gorele — in četa ulanov je drevila na svojih malih konjih mimo in zginila v vzdignenem

prahu. In, o, strah! tri ženske spoznajo v tej četi očete svojih otrok! Brez trepetanja jo vodijo — ti Majerji — saj so doma. Roza jih je štela, enega in drugega, skrita za plotom. „On“ vsaj nij bil zraven, njeni cenjeni Franc! Vsaj to je vedela! —

Ob reki Mozi nakopičevala so se trupla. Veter je prinašal osmojeni duh semkaj. V razdejani vasi je vladala mrtvaška tihota, oče Leblanc in François sta stala v ognji zoper sovražnika; Roza sama je čuvala hišo. Pritiskala je svoje dete na srce, kakor da bi ga hotela znotraj svojega telesa v srce samem skriti; kajti smrtni svinec ne pozna niti žensk niti otrok. Mrtva leži sestra Marija na postelji; krogla jej je bila prsa prebôla.

Bil je večer bitve pri Gravelotti. Roza skuša moliti, pa ne more. Tu zakliče nek glas: „Roza!“ In da bi bila imela prsa prodrt, kakor sestra, ta glas bi jo bil vzbudil. „Franc; moj Franc! Ti si!“ Da, — on je bil, imel je zmešane lase, čelo in roke s krvjo

je načelnik okrajnega zastopa, „und das Staatsschiff ist gerettet.“

Iz Ptujja, 16. maja. (Izv. dop.) Učiteljski društvi mariborske okolice in ptujškega okraja ste osnovali „Maifahrt der steirischen Lehrer, Schul- und Volksfreunde nach Pettau am 15. Mai d. J.“ Učitelji, odborniki, deloma v Mariboru, deloma v Ptujju stanujoči, so sklenili, da se ima nemški in slovenski slovesnostni govor govoriti, prvega si je pridržal g. prof. Dominkusch, slovenskega govoriti je bil naprošen gosp. prof. Glaser, kateri je tudi obljubil, to storiti. 14. maja so pa odborniki v Ptujju stanujoči slovenskega govornika prosili, naj nemški govori, ker pre slovenski govor v Ptujju dela „böses Blut“. Gosp. prof. Glaser pa odločno reče, da bo slovenski govoril, ker je od slov. odbora bil za to naprošen, ali pa ne bo govoril, in prosi ob enem, naj mu slavni odbor vsaj do večera naznani svoje sklepe. Odborniki v Ptujju stanujoči se obrnejo do odbornikov v Mariboru stanujočih, telegrafično vprašaje, kaj v tem slučaju storiti. Oberbefehl dojde: slovensko se nema govoriti. Drugi dan ob desetih vre vse na kolodvor pričakovat stotine in stotine učiteljev iz cele „zelene Štirsk.“ Pričakovali so jih od 400—1200. Ptuj se je praznično oblekel; Feuerwehr, Gesangsverein, muzika je na nogah, slavalok z napisom: „Willkommen, freies Volksschulgesetz; freies Volk“ je postavljen; ljudi se je vse trlo na kolodvoru; ob desetih pripelje vlak trojanskega junaka Dominkuscha in 12—16 slovenskih učiteljev: „parturiunt montes, nascitur ridiculus mus.“ Gosp. dr. Strafella, mestni župan, jih pozdravi „ganz in Galla“, hvalisa nove šolske postave in terja za to od učiteljev „korrektes politisches Verhalten.“ (Strafella! leta 1848 narodnjak, leta 1873 hud nemškutar, povejte nam, kaj je korrekt?) Gosp. prof. Dominkusch se zahvali in pravi da je prišel kakor lani v nemško Lipnico, letos na Ptuj z namenom, novo šolsko postavo „den Maibaum des Menschengeschlechtes recht tief einzupflanzen, damit die Zustände in Staat und Kirche etc. sich bessern und Frieden werde unter den Völkern etc. etc.“

Potem prosi gosp. prof. Žitek besede in razlaga mnogobrojnemu na kolodvoru

omadežane. Ona se smehlja — uboga revica, draga duša, smehlja med solzami in reče: „O Franc, kako junaško si se boril za nas!“ Namestu vsacega odgovora pritise jo on sebi na prsa. „Kje je Marija?“ — „Prusi so jo usmrtili! Ti jo bodeš maščeval.“ — „Kje je Tvoj oče? kje François?“ — „Vrnili se bosta. Ti ju bodeš branil.“ Franc potegne z roko čez svoje v znoji prepoteno čelo. — „Pa kaka lepa uniforma je to?“ vpraša Roza, fantička z lovnimi vrvami in pretvezami igrati se pustivša, jaz ne poznam vseh naših polkov. Daj, da te na tanko ogledam, moj Franc! nikdar Te nijsem videla tako lepega! Ti si častnik postal. Kako se svetijo Tvoje pištole!“ S tem vzame eno izmed njih izza pasu Francovega, da jo tem natančneje ogleda.

„Roza,“ pravi njen mož, „Ti mi trgaš srce. Jaz Te ljubim! Zdravstvuj!“

V tem trenutku se prikaže François na pragu. Sredi prs je imel veliko rdečo piko; na ramah je nosil starega očeta, iz katerega

zbranemu občinstvu, kako je s slovenskim govorom; da si je zbral slovenski govornik za tema: važnost učiteljskega stanu, da si je vestno izogibal vseh sedanjih dnevnih vprašanj, in da se je slov. govor izbrisal iz programa; „ne sme tedaj Slovenec na slovenski zemlji k slovenskim učiteljem v materinem jeziku govoriti“; končal je gosp. govornik z besedami: „Somit habe ich dem Ansuchen meines Collegen: „der verehrten Versammlung die Erklärung, betreffend die Abänderung des Programmes und seiner Nichtbetheiligung kundzugeben,“ entsprochen. Te besede so poparile vse. — Conticuerunt omnes etc.“

Še stari konsekventen politikar Strafella bi bil barvo spremenil, ko bi le mogel, pa od leta 1848 je korektno barve spreminjal in zdaj ne more več spremenjave izraziti. Muzika je spremljala blamirane v mesto v kazino, kjer je gosp. prof. Dominkusch svoj že v Lipnici čitan govor poln puhlih fraz o „finstere Mächte“ zopet čital. Potem nastopi gosp. Lapajne, ljutomerski učitelj, (naj inteligentniši štajerski slov. učitelj), graja breztaknost slavnega komiteta; priznava dobre strani šolske postave, pa tudi odločno in vrlo dobro poudarja, da jih je treba prenarediti, da bodo Slovencem koristne. Pri obedu in pozneje pri veselici na večer v kazino se je živo slovensko napivalo, pelo in govorilo in ptujski nemčurji in kulturosočci so se s kislimi obrazi udeleževali veselice, ki nij tiste dospela, katerim je veljala; namerjevali so nemško demonstracijo in postala je lepa veselica za slovenske učitelje. Takih blamaž še Ptujčanom več privoščimo.

Domače stvari.

— (Sokolov prvi izlet) bode v nedeljo 25. maja na Janjče in Velče! Sokoli se zberó na kolodvoru, odpeljejo ob 1/2 6 uri z mešancem do Laz, kjer bo obed na prostem, potem odidó na Janjče in od tod v Velče, kjer bo obed in razveseljevanje s petjem godbo in plesom. Zvečer odhod iz Velč. Na celi poti spremlja Sokola godba. Ker je iz Janjč krasen razgled daleč okrog po deželi, se je nadejati, da se bo tega prvega izleta udeležilo mnogo Sokolov in družega občinstva.

zevajoče črepine je kri curkoma lila. „Tukaj smo,“ pravi. „Bili smo tam doli v zadnji straži. Ostanite tukaj in ne umrite mi pred eno uro, nam je rekel oberst, ko nas je vzpostavljaj. Ostali smo in storili, kar je bilo v naši moči. — Že se je sovražnik odmikal pred našimi polki in oče je že rekel: „Zmaga je naša!“ — tu naenkrat se prikaže četa nemških hudičev, vojena po častniku, ki kraj dobro pozna, nas zgrabi od zadaj — in cel polk belih oklepnikov je šel čez naša telesa.“

On premolkne — zapazil je negibljivo in nemo tu stoječega Franca. „Tisti častnik!“ izklikne. „Franc! Oh, vedel sem, da je bil eden naših!“

Spustil je svoje breme in padel sam povprek čez prag na starca, ki nij dihal več.

Blisk šine iz Rozine roke, ki je pistolo vzdignila proti čelu — svojega moža. Do smrti zadet pade Franc in reče umirajoč:

„Prav sem storil, tudi Ti si prav storila... Taka je vojska... Jaz Te ljubim!“

— („Zora.“) Poslednja 15. maja izšla številka „Zore“ obsega: Frančiška z Rimini od Silvia Pellika. — Ljubezen Urha celjskega. Novela, spisal Lapajne Št. (Konec.) — V noternjoj Srbiji. Potopisna črtica. — Štefan Nemanja I. srbski veliki župan. Sp. Fr. Lavoslav. — General Suvarov. Sp. D. T. — Literarni pogovori in odpisi. J. P. V. — Tej številki pridjani „Vestnik“ ima sledeče sestavke: Narava in civilizacija. J. Tavčar. — Sv. Hieronym je-li Slovan. D. Trstenjak. — Nikolaj Kopernik, sp. prof. dr. J. Šubic. — Narodne priče, navade, stare vere. M. Valjavec. — Slovanske besede za oblačila. Sp. D. Trstenjak. — Ogeršica — repica. O. Caf. — Drobnosti. J. Pajk. — Književni vestnik. J. P.

— (Od sv. Jurja na Šavnici) piše se nam: Kat. pol. društvo bode 22. t. m. o 1/2 4 popoldne v Hraščevci hiši v Vidmu zborovalo. Razpravljale se bodo važne reči posebno zadevajoče sedanji čas.

— (Od Borovnice) na Notranjskem se nam poroča, da se tam jako širi kužna bolezen škardatina. V saboto teden je ležalo 6 na tej bolezni umrlih v Borovniškem kraju. A slavna c. kr. vlada, ki strašno delavnostrazvija, kadar se podpisuje kaka nedolžna peticija, ne stori prav nič, čisto nič proti razširjevanju belezni. In vendar bi bila to njena prokleta dolžnost!

— (Iz Krke) na Dolenjskem se nam piše: Živinska kuga je pri nas hvala bogu ponehala. Zaprtija je preč, saj je tudi prav. Vojake smo imeli, ki nijso besedice slovenskega niti nemškega razumeli, tedaj družega nijso potnikom povedati niti kazati znali, kakor puške in bajonete. 12. t. m. je neka 60 let stara ženica pri nas na „ispo“ lezla, pala in se do smrti ubila.

— (Iz Ljublanice) so 14. t. m. potegnili na Poljanah mrtvega človeka, katerega so spoznali ljudje za kotlarja Kužarja. Črepinjo je imel ubito. Za to bode preiskavanje deželne sodnije še le dognalo, ali je bil silo v vodo vržen ali ka-li.

— (Požar.) Pogorela je ena Auerspergova hišica v Dvoru ob Krki.

Razne vesti.

* (Za poškodovane rodovine) krajskih unesrečenih delavcev, o katerih smo zadnjič poročali, je ogerski minister notranjih zadev ukazal nabirati mile darove po vsej deželi, ki se bodo potem po ministru dotičnim izročili.

* (Iz Rusije.) Višji poveljniki imajo sedaj novo postavo o vojni organizaciji v natančneje posvetovanje: Osobam, ki so primerno izšolane, se službin čas skrajša, in sicer so za to šolski zavodi v štiri vrste razdeljeni: Vseučilišča, gimnazije, progimnazije in ljudske šole. Tisti, ki so kurs v učnih zavodih prve vrste dokončali, bodo samo pol leta, oni druge vrste 1 1/2 leto, tretje 3 leta in četrte štiri leta v djavni službi, in potem se štejejo med rezervo. Vse osebe prvih treh kategorij se sprejmo tudi kot takojimenovani prostovoljci in imajo izgled, častniki postati.

* (Ruska rudarska obrtnost.) Ruska dežela ima največ rudnin. Oficijelno vladno poročilo obsega naslednje sedaj delajoče rudnike, in sicer 1126 sledov zlata (zlasti v Sibiriji) 6 sledov platine, 26 srebra in svinca, 71 bakra, 1283 železa, 6 cinka, 1 kobalta (v Kavkazu), 2 arzenika, 1 broma, 192 oglja in 4 jame solnega kamna, potem 772 virov zemeljskega in kamenenega olja. Rudoznanstvih zavodov je: 2 denarni kovarnici, 2

zlatu, 10 srebro, 39 bakrolivnic, 164 pihalnih peči za železo, 214 jeklarnic in plavžev, 4 taki za cink, 1 za kobalt in 1 za cin. Jame in livarnice dajejo dela 153-197 ljudem, obrtništvo zlahktnih rudin 69-186 in solne jame 40.000, skupaj 263-383 ljudem, in delajo s 481 parniki, 2223 vodnimi kolesi in turbinami skupne moči od 56-255 konjev.

* (Panji iz šote.) Dr. Wittemark je v poslednjem zboru teltovskega gospodarskega društva opozoril na panje iz lehke šote od dr. Küstnerja v Bordesholmu. Taki panji so baje zaradi toplote po zimi in hladu po leti jako priporočljivi.

Narodno-gospodarske stvari.

— Dunajska borza. Upanje in tolaženje ustavovernih listov, da je kriza na borzi končana, se dozda še nij uresničilo. Narobe postaja kriza od dne do dne hujša. Na borzi nij nobene kupčije s papirji in se skoraj drugemu ne sliši, kakor žalostni zvon, s katerim vladni komisar pozvoni, kadar ima naznanjati, da je ta ali ta firma ustavila svoje plače. Zda celo že banke začnajo podati. Prva je falirala „Wiener-Kommissions-Bank“, katera je imela 2 milijona gold. fonda in katere delnice so se še nedavno po 300 gold. prodavale; zda pa se za 20 gold. dobodo. Se več drugih bank se majo. Vlada je zategadelj naložila svojim komisarjem, da morajo položaj vsake banke natanko preiskati in bilanco napraviti. Suspendovanje bankine akte se kaže za borzo brez uspeha, kajti nacionalna banka po svojih pravilih sme posojevati samo na zastavljene varne papirje. Delnice vseh teh malih dunajskih bank in industrijskih društev, katera so kakor gobe iz tal zrastle, pa nemajo nobene vrednosti. Na drugo stran pa je po suspendovanju bankine akte državni kredit vidno poškodovan, kar se vidi iz kurzov državnih obligacij, in iz ažijs, ki se vedno poviša.

— „Montags-Review“ poroča, da je vlada sklenila, nobeno novo koncesijo za ustanovljenje kakega novega delniškega društva podeliti, dokler nij potrjena nova delniška postava. Vlada hoče dalje vse koncesije, katere so dovoljene, pa dosle še ne izvršene, za neveljavne spoznati, kotiranje ustanovnih papirjev pa zabraniti. — Nacionalna banka vzame zda v zastavo tudi vse delnice in prioritete železnic, katere so v Avstriji ali na Ogerskem garantovane in sploh nij tako zbirčna pri posojilih. — Borzijski komptoar Placht je zda tudi faliral. Pri njem izgube zlasti po deželi bivajoči ljudje, kateri so vsled njegovih bahastih naznanil v časnikih, mu zaupali svoje denarje.

— Iz Trsta se piše: Kakor poprej na severu, hoče se zda v jugu monarhije avstrijska železnična mreža razvijati. Dalmatinske in istrske železnice, kakor tudi črte Dunaj-Novi in Knittelfeld-Zaprešič so že postavno dovoljene in brez dvombe se bodo ustvarjala druga zveza Trsta z notrajnimi deželami. Dalje slišimo, da se več konzorcij poteguje za koncesije železnic, katere bi šle od Gorice čez Rakek in Novo mesto do Zaprešiča in imele postransko črto v Kočevje. (Želimo, da bi se to uresničilo. Ur.)

— Vsi železniški načrti, katere je državni zbor v poslednji svoji sesiji sklenil, so neki že dobili cesarsko sankcijo. Med temi je tudi železnica Knittelfeld-Zaprešič in Dunaj-Novi. Zda gre samo še za potrebni denar, potem pa se zidanje lahko prične. Pa baš denar dobiti sedaj, to bo de

teško. Dunajska borza je popolnem uničena, njeni papirji so skoraj ob vso veljavo. Še pred nekoliko meseci bi se bilo na nove železniške delnice dobivalo lahko toliko milijonov kakor zda še tisučev ne. Bojimo se tedaj, da zaželjena proga Knittelfeld-Zaprešič še ne bode kmalu zagledala belega dne.

Tržna poročila.

— Iz Dunaja 18. maja. Žalostne borzne razmere so tudi na žitno kupčijo upljivale. Ves kredit je ponehal, drug družemu ne upa, proti kasi pa le malokdo hoče ali more kupovati. Sicer pa žitne cene poskočijo, ker je slabo vreme poslednjih tednov setve zelo poškodilo. Pšenice se nikoli še nij tako malo prodalo, kakor ta teden; tudi reži se je le za najpotrebnejšo silo kupilo. Ječmen je začel v ceni padati za 25 do 30 kraje, ker pivovarji že na letošni čakajo.

— Iz Pešte 18. maja. Prvo polovico preteklega tedna je bilo še hladno, deževalo je in celo toča je padala. Že smo imeli strah, da zopet nastopi mraz, vendar termometer nij padel pod 0° in poslednje dni se je zvedrilo in nastopili so toplejši dnevi. Rja na pšenici se je vsled hladno-deževnega vremena še bolj razširjala; tudi pomladne setve so v rasti zaostale. Leto 1873 se bode tedaj teško prišlo dobri letini. Žitna kupčija ta teden nij bila posebna; pšenice se je samo kakih 6000 centov prodalo; cena je zmiraj enaka. Za jesensko pšenico se barantuje po gl. 5.72. Tudi reži in ječmena se je malo privražalo. Turšice se je 25.000 centov prodalo po stari ceni. Repica je malo dražja postala. Moke pa so v ceni poskočile, ker mlinarji skoraj ne morejo ustrezati vsem naročilom. Pa to velja samo za navadne, črne moke; bele finejše pa so zanemarjene in mlini na deželi mislijo popolnem ustaviti mlenje belih mok, ker se pšenica teško dobiva. Turško proso je za 15 do 20 kraje pri vaganu poskočilo; ogersko proso se je po gl. 2.60 do 2.80 prodavalo, beli fižol po gl. 3.50 do 4; leča in grah po gl. 5 do 6.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Narodna tiskarna“ v Ljubljani izdajala zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajev.

Prvi trije zvezki so že na svitlo prišli in jih imajo na prodaj: „Narodna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Zeschko & Till; Otokar Klerr. — V Celovci: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: E. Ferlinec. — V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptui: Vil. Blanke.

I. zvezek 25 kr.
Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Prešeren, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstovo z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? sp. J. Ogrinc. — Narodni jezik in trgovina, spisal L. Haderlap.

II. zvezek 50 kr.
Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spis. J. Jurčič.

III. zvezek 25 kr.
Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec. — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe 23. maja: Cornovo, 1145 gl., v Vrhniki. — Tostovo, 1750 gl., v Vipavi.

— Glažarjevo, 3595 gl., v Postojni. — Stojničevo, 155 gl., Rabuzovo, 310 gl. in Mihorjevo, 328 gl., v Črnomlju. — Voglarjevo, 3686 gl., v Ptui. — Radanovičevo, 3067 gl., v Brežicah. — 24. maja: Bezlačevo, 2960 gl., Kunstovo, 472 gl., Kocmurjevo, 1539 gl. in Gantarjevo, 2950 gold., v Ljubljani. — Rantovo, 804 gl., v Loki. — Posestovo, 870 gl., v Trziči. — Erjavčevo, 2800 v Ljutomeru. — 25. maja: Bukovčevo, v Črnomlju.

Dunajska borza 20. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68 gl.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	70	—
1860 drž. posojilo	101	50	—
Akcije narodne banke	950	—	—
Kreditne akcije	300	—	—
London	109	50	—
Napol.	8	73	—
C. k. cekini	—	—	—
Srebro	109	50	—

Čestitemu p. n. občinstvu dajem
uljudno na znanje, da se moja

zaloga oblačil

iz Mandel-jeve fabrike, od 10. maja v
glediščnih ulicah šte. 20
v Rieder-jevi hiši nahaja.

Za doslej meni obilno izkazano blagovoljnost izrekam srčno zahvalo in prosim, da se mi taista tudi v prihodnje ohrani. (144—1)

Sè spoštovanjem

Jan. Bach.

V Ljubljani 8. maja 1873.

Učiteljske službe

v vranjskem okraji so razpisane:

a) Pri dvorazredni šoli na Vranjskem, koje razširjenje v trirazredno se je že naprosilo, — nadučiteljska služba, z letno plačo 500 gl., z doklado 50 gl. in s prostim stanovanjem;

b) na ravno tej šoli podučiteljska služba z letno plačo 300 gl., 60 gl. deželne doklade in s prostim stanovanjem;

c) pri enorazredni šoli na Gomiljskem, učiteljska služba z letno plačo 400 gl., deželno doklado 60 gl. in s prostim stanovanjem;

d) na dvorazredni šoli v Braslovčah, podučiteljska služba z letno plačo 300 gl., 60 gl. deželne doklade in s prostim stanovanjem.

Prošniki, kateri morajo biti nemškega in slovenskega jezika v besedi in pisavi popolnem zmožni, naj svoje postavno obložene prošnje po predpisanem službenem potu pri dotičnem krajnem šolskem svetovalstvu do 25. junija t. l. vložijo.

Okrajno šolsko svetovalstvo na Vranjskem,
dne 15. maja 1873.

Predsednikov namestnik:

(143) E. Schaur.

Tuji.

19. maja.

Europa: Dr. Julio iz Trsta. — Obersteiner iz Gradca. — Brauner iz Dunaja.

Pri Elefantu: Schiffer iz Moravč. — Petruka, gospa Klinar iz Bleda. — Volta iz Kamnika. — Klarman, Wunder iz Dunaja.

Pri Maliči: Milner iz Dunaja. — Peče iz Loža.

Pri Zamorci: Bihan iz Pešte.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast Dr. O. Killisch, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—55)

Pričuječe ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.